

15.6.2026

Oheisena hyvinvointikoordinaattorin, kulttuurijohtajan ja nuoriso- ja liikuntajohtajan ehdotus lausunnoksi "Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen esityksestä järjestöavustusten myöntämisen periaatteista":

Arvioikaa, minkälaisia vaikutuksia ehdotetuilla muutoksilla on alueen järjestöjen toimintaedellytyksiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Ehdotettu järjestelmä järjestöavustuksille sisältää useita myönteisiä elementtejä, mutta herättää myös huolta pienten kuntien ja pienten yhdistysten näkökulmasta. Muutos yleisavustuksesta yleiseksi toiminta-avustukseksi voidaan katsoa tarkoituksenmukaiseksi, sillä se luo paremmat edellytykset myös pienemmille yhdistyksille hakea ja saada rahoitusta. Tämä voi puolestaan vahvistaa ennaltaehkäisevää työtä ja mahdollistaa laajemman toiminnan esimerkiksi kulttuurin ja sosiaalisen yhdessäolon saralla erilaisissa toimintaympäristöissä.

Järjestöjen toimintaedellytykset ovat yleisesti heikentyneet viime vuosina. Kansalliset rahoitusmuutokset, erityisesti STEA-avustusten leikkaukset, ovat jo vaikuttaneet merkittävästi toimintaan. Tämä lisää alueellisten tukimuotojen tarvetta, erityisesti pienille yhdistyksille, joilla on rajalliset taloudelliset ja hallinnolliset resurssit.

On olemassa riski, että ehdotetut kriteerit ja vaatimukset vaikeuttavat entisestään pienten toimijoiden tilannetta. Vaatimukset strategisesta kytkennästä, systemaattisesta seurannasta ja laajasta dokumentoinnista voivat olla resursseja vieviä ja vaikeasti toteutettavia.

On erityisen tärkeää varmistaa, että yhdistystoiminta ja palvelut tavoittavat koko hyvinvointialueen, sillä yhdistysten rooli pienissä kunnissa on usein ratkaiseva asukkaiden hyvinvoinnille. Hangon kaupunki kannattaa sitä, että yleinen toiminta-avustus kohdistetaan ensisijaisesti paikalliseen järjestötoimintaan. Yhdistyksillämme on keskeinen rooli ennaltaehkäisevässä työssä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi, erityisesti matalan kynnyksen toiminnassa ja sosiaalisen yhteisöllisyyden vahvistamisessa.

Arvioikaa, miten avustusten myöntämisen periaatteet tukevat alueen järjestöjen mahdollisuuksia toteuttaa hyvinvointia ja terveyttä edistävää toimintaa.

Avustusten myöntämisperiaatteet ja järjestöjen mahdollisuudet toteuttaa alueellista järjestötoimintaa voivat vahvistaa kuntien, hyvinvointialueen ja järjestöjen välistä yhteistyötä. On myönteistä, että pyritään edistämään yhteensovittamista koko hyvinvointialueella. Sen sijaan on olemassa selkeä riski siitä, että lopputulos muodostuu käytännössä epätasaiseksi. On erittäin tärkeää varmistaa, että avustukset edistävät yhdenvertaista yhdistystoiminnan tarjontaa koko hyvinvointialueella eivätkä keskity suurempiin keskuksiin tai jo ennestään resursseiltaan vahvoihin järjestöihin.

Maantieteelliset etäisyydet ja saavutettavuus tulee ottaa huomioon, ja tarvittaessa tulisi sisällyttää erillistä tukea osallistumisen mahdollistamiseksi reuna-alueilla. On tärkeää, ettei alueellistaminen johda keskittämiseen paikallisten tarpeiden kustannuksella. Yhdistysten toiminnalla on ratkaiseva merkitys asukkaiden hyvinvoinnille.

Arvioikaa, miten hakemusten ehdotettu pisteytys tukee avustushakemusten arviointia.

Ehdotettu pisteytys lisää arvioinnin rakennetta, läpinäkyvyyttä ja vertailtavuutta, mikä on hallinnollisesta näkökulmasta myönteistä. Samalla on kuitenkin riski, että malli ohjaa liiallisesti toiminnan sisältöä ja prioriteetteja.

Pisteytys vaikuttaa suosivan tekijöitä, kuten muodollista yhteistyötä, selkeitä strategisia kytkeitä hyvinvointialueen strategiaan, dokumentoitua toimintaa sekä mitattavaa ja todennettavaa vaikuttavuutta. Nämä kriteerit hyödyttävät yleensä suurempia järjestöjä, joilla on käytettävissään henkilöstöä, vakiintuneita verkostoja ja kehittyneitä hallinnollisia käytäntöjä.

Yhdistyksille voi olla vaikeaa täyttää joitakin nyt asetettuja pisteytyksen kriteereitä. Paikallisella yhdistystoiminnalla on suuri merkitys ja se tavoittaa kohderyhmiä matalalla kynnyksellä, mutta resursseja laajaan dokumentointiin, systemaattiseen seurantaan ja strategiseen raportointiin ei välttämättä ole. Erityisesti harvaan asutuilla alueilla toiminnan laajuus voi näyttäytyä rajallisena, vaikka sen merkitys paikalliselle yhteisölle ja asukkaille on suuri. Pienissä kunnissa toimijoiden määrä on myös vähäinen, mikä vaikeuttaa yhteistyörakenteiden rakentamista, vaikka paikallinen yhteistyö käytännössä toimisikin hyvin. Yhteydet hyvinvointialueeseen voivat puuttua tai olla epävirallisia, mikä vaikeuttaa niiden selkeää kuvaamista hakuprosessissa.

Katsomme, että pisteytys ei nykyisessä muodossaan täysin tavoita toiminnan todellista arvoa ja vaikuttavuutta. Oikeudenmukaisemman ja tarkoituksenmukaisemman arvioinnin varmistamiseksi tulisi antaa suurempi paino paikalliselle vaikuttavuudelle, matalalle osallistumiskynnykselle, yhteisöllisyyttä luovalle toiminnalle sekä myös epämuodollisille yhteistyömuodoille ja konkreettisille esimerkeille toiminnan hyödyistä.